

Jordbruksutskottets betänkande

1978/79:23

med anledning av motioner om hälso- och miljöfarliga varor
m. m.

Motionerna

I motionen 1978/79:229 av Ulla Ekelund och Bengt Bengtsson (båda c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att användningen av klorerade paraffiner förbjuds, om även kompletterande undersökningar bekräftar de resultat som hittills uppnåtts.

I motionen 1978/79:648 av Sonja Fredgardh m. fl. (c) hemställs 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen uttalats om vikten av erforderlig information till allmänheten rörande riskerna med optiskt vitmedel, 2. att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder för ökad kontroll enligt vad som anförts i motionen.

I motionen 1978/79:649 av Pär Granstedt m. fl. (c) föreslås att riksdagen hos regeringen anhåller om sådana ändringar i kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor och andra tillämpliga regler att registrering av bekämpningsmedel automatiskt förfaller om det visar sig att underlaget för myndighetens beslut om registrering inte varit tillförlitligt.

I motionen 1978/79:715 av Birgitta Hambræus och Bertil Fiskesjö (båda c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas så att forskare som arbetar för att undanröja hälsorisker i arbetsmiljön får tillgång till nödvändiga data.

I motionen 1978/79:795 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås – med hänvisning till vad som anförts i den till socialutskottet hänvisade motionen 1978/79:792 – att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag som innebär 1. att ämnens giftighet, särskilt beträffande cancer- och fosterskador, skall vara utprövade, innan ämnet får tillverkas för kommersiellt bruk, och godkända av särskilt organ i likhet med läkemedelsprövningen samt att testresurser skapas vid universitet eller särskilda institut i offentlig ägo, 2. att en utredning tillsätts för att förbättra efterlevnaden av lagen om hälso- och miljöfarliga varor och att särskilt yrkesinspektionernas möjligheter att överta tillsynen beaktas.

I motionen 1978/79:1990 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkande 1) att riksdagen beslutar 1. att hos regeringen begära att en gift- och kemikommission tillsätts med de uppgifter som anförts i motionen.

Gällande ordning

De grundläggande bestämmelserna rörande hanteringen av hälso- och miljöfarliga varor finns i lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor och den till lagen hörande kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor.

Huvudprincipen i lagstiftningen är att skada på människor eller i miljön genom kemiska produkter skall förebyggas så långt som möjligt. Detta sker på i huvudsak två olika vägar. Dels åläggs var och en som tillverkar, försäljer eller på annat sätt hanterar eller importerar kemiska varor att vidta de åtgärder och iaktta de försiktighetsmått som behövs för att hindra eller motverka att varorna får skadliga verkningar. Dels kontrollerar myndigheter verksamheten och kan ingripa med tvångsmedel för att förebygga skadeverkningar. En grundprincip är att redan misstanke om att en kemisk produkt kan vara skadlig för människan eller miljön medför att producenter m. fl. måste vidta försiktighetsmått och att annan myndighet kan ingripa mot produkten.

Lagen om hälso- och miljöfarliga varor har formen av en central ramsförfattning. Den innehåller dels grundläggande bestämmelser om tillverkning, försäljning, annan hantering och import av hälso- och miljöfarliga varor, dels bemyndiganden för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att i olika avseenden utfärda särskilda tillämpningsförfattningar och föreskrifter.

De centrala bedömningarna enligt lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor åvilar produktkontrollnämnden. Nämnden har bl. a. att meddela generella föreskrifter om hantering och import samt att leda, samordna och i stort övervaka produktkontrollen i övrigt. Nämnden handlägger vidare ärenden rörande registrering av bekämpningsmedel och skall därvid bl. a. pröva behovet av villkor och föreskrifter för användningen.

Produktkontrollnämnden, som bl. a. övertagit den tidigare giftnämndens arbetsuppgifter, är i administrativt hänseende knuten till naturvårdsverket. Nämnden är i förhållande till naturvårdsverket helt självständig när det gäller att tillämpa lagen om hälso- och miljöfarliga varor. Naturvårdsverkets styrelse svarar däremot för frågor om ekonomi och administration som berör produktkontrollnämnden.

Produktkontrollnämnden skall företräda såväl myndighetsintressen som andra intressen. Som självskrivna ledamöter i nämnden ingår cheferna för naturvårdsverket, arbetarskyddsstyrelsen, socialstyrelsen, livsmedelsverket och konsumentverket. Vidare ingår representanter för arbetstagarna och näringslivet i nämnden.

För beredning av frågor som produktkontrollnämnden handlägger har vid statens naturvårdsverk inrättats en särskild produktkontrollbyrå.

Det centrala ansvaret för tillsynen över efterlevnaden av lagen och med stöd av denna meddelade föreskrifter har, med visst undantag, arbetarskyddsstyrelsen inom sitt verksamhetsområde och naturvårdsverket i övrigt.

Under arbetarskyddsstyrelsen utövas den närmare tillsynen av yrkesinspektionen. I övrigt utövar, med i det följande nämnda undantag, länsstyrelsen den närmare tillsynen inom länet och hälsovårdsnämnden den omedelbara tillsynen inom kommunen. I fråga om transport av hälso- och miljöfarliga vara med luftfartyg eller fartyg utövas tillsyn som här avses av luftfartsverket resp. sjöfartsverket.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande ett antal motioner rörande kontrollen av hälso- och miljöfarliga varor och därmed sammanhängande frågor.

Användningen av vissa produkter

I motionen 229 anföras att klorerade paraffiner är giftiga och lagras i organismen på liknande sätt som PCB. Klorparaffiner används inom vitt skilda områden, ibland som ersättning för PCB. Ämnet ingår exempelvis i smörj- och skärolja, som mjukgörare och flammhärdare i plaster och trafikmarkeringsfärg samt i små mängder i tuggummi, läppstift och lim m. m. Enligt viss expertis är användningen av klorerade paraffiner såväl en ekologisk fråga som en arbetarskyddsfråga. Motionärerna hemställer att riksdagen uttalar sig för ett förbud av ämnet i fråga om även kompletterande undersökningar bekräftar de resultat som hittills uppnåtts.

I motionen 648 beskrivs optiskt vitmedel som ett färgämne som omvandlar dagsljusets osynliga ultraviolettera strålar till synligt vitt ljus eller blåaktigt ljus, så att vita tyger och vitt papper verkar vitare i dagsljus. Optiskt vitmedel finns i de flesta i handeln förekommande tvättmedel samt används inom pappersindustrin för blekning av bl. a. hushålls- och toalettpapper. Enligt motionärerna är det konstaterat att optiskt vitmedel ger störningar på människans arvs massa. Vidare finns misstankar om att det även kan förorsaka cancer och allergier. Motionärerna förordar en ökad informationsverksamhet, t. ex. genom statens konsumentverk, angående riskerna med optiskt vitmedel och om förekomsten av produkter i marknaden som saknar detta ämne. Vidare bör införas skärpt kontroll av dessa kemikaliers användning inom industrin m. m. Produktkontrollnämnden bör enligt motionen få i uppdrag att överväga och föreslå lämpliga åtgärder härvidlag.

Utskottet vill erinra om att motioner syftande till förbud mot eller andra ingripanden i fråga om användningen av vissa produkter upprepade gånger prövats av riksdagen. I enlighet med de principer för kontrollen av hälso- och miljöfarliga varor som här inledningsvis redovisats har utskottet funnit att avgörandet i de berörda frågorna bör tillkomma regeringen och vederbörande myndigheter, i första hand produktkontrollnämnden. Ifrågasvarande

motionsyrkanden har därför i allmänhet inte ansetts påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida. I några fall har dock riksdagen ansett sig böra i skrivelse till regeringen särskilt understryka sina synpunkter i det aktuella ämnet, se t. ex. JoU 1976/77:10 (freoner) och JoU 1976/77:31 (vissa fenoxysyror).

Vad gäller de speciella produkter som åsyftas i nu aktuella motioner vill utskottet anföra följande.

Klorerade paraffiner är benämningen på en grupp syntetiska ämnen (derivat av paraffinkolväten), som används inom områden där kravet på kemisk stabilitet är stort. Framför allt tas ämnet i bruk inom industrin som mjukgörare i PVC-plaster, som tillsats i oljeprodukter och som ersättning för PCB (polyklorerade bifenyler). Egenskaper som gör klorparaffiner betydelsefulla inom industrin är deras viskositet, flamresistens, relativt låga toxicitet, blandbarhet med mjukgörare och förmåga att vid förhöjd temperatur gradvis avge små mängder saltsyra. Eftersom viskositeten ökas med ökande klorinnehåll finns det både flytande och hartsartade fasta klorparaffiner.

Klorerade paraffiner kan nå ut i vattendrag via exempelvis spillolja och genom läckage från avfallsupplag. Som komponent i skäroljor kan de spridas via avloppsvatten från mekanisk industri, liksom med damm och föremål, som lämnar verkstadslokalerna. Från plastmaterial och färger, bl. a. båtfärger, kan man räkna med en svårbedömbare spridning av tämligen stor omfattning.

Förekomsten av klorparaffiner i miljön m. m. har varit och är alltjämt föremål för forskningsverksamhet, bl. a. vid statens naturvårdsverk. Vissa tecken tyder på att ämnet kan ha menliga effekter på miljön. F. n. finns dock, enligt vad utskottet erfarit, inte tillräckligt kunskapsunderlag för ingripanden med stöd av t. ex. lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor. Ett av problemen är att tillräckligt känsliga analysmetoder ännu inte utvecklats för att identifiera klorparaffiner i miljön. Även på detta område pågår vissa forskningsprojekt.

Optiska vitmedel är en sammanfattande benämning på ett stort antal kemiska ämnen som används främst för att förbättra den estetiska kvaliteten hos textilier och vissa pappersprodukter. Sådana medel används bl. a. vid tvättmedelstillverkning och inom pappersindustrin.

Optiska vitmedel har i olika sammanhang, såväl i Sverige som utomlands, blivit föremål för undersökningar med hänsyn till hälso- och miljöeffekter m. m. Några av dessa ämnen har visat sig vara förenade med olägenheter så till vida att de gett upphov till allergier eller anrikats i organismen hos fiskar. Dessa vitmedel förekommer enligt uppgift inte längre i marknaden. Undersökningar av det slag som motionärerna torde åsyfta med uppgiften att optiska vitmedel skulle visats ha genetiska eller cancerogena effekter har utförts bl. a. i Sverige och USA. Enligt viss expertis utfördes dock dessa undersökningar under delvis missvisande betingelser. Senare gjorda experiment av andra forskare uppges ha gett motsatt resultat. Produktkontroll-

nämnden har t. v. gjort den bedömningen att optiska vitmedels nu kända hälso- och miljöeffekter inte ger anledning till någon särskild åtgärd.

Statens konsumentverk har i november 1978 utfärdat riktlinjer för marknadsföringen av tvättmedel (KOVFS 1978:6). Dessa innebär bl. a. att på förpackningen skall lämnas uppgift om tvättmedlets huvudsakliga beståndsdelar, såsom fosfat, blekmedel, enzymer, parfym och optiskt vitmedel. Vidare har konsumentverket gett ut marknadsöversikter angående tvättmedel med eller utan t. ex. optiskt vitmedel, vilka bl. a. tillställts regionala och lokala konsumentrådgivningsorgan.

Utskottet anser det självfallet angeläget att de varor och ämnen som åsytas i de aktuella motionerna ägnas uppmärksamhet i samband med den kontrollverksamhet som sker i enlighet med lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor. Vid den avvägning mellan å ena sidan riskerna med en vara och å andra sidan behovet av varan som innefattas i nyssnämnda kontrollverksamhet finns enligt utskottets mening skäl till viss restriktivitet när det gäller tillsatser till konsumentprodukter m. m. vars huvudsakliga effekt ligger så att säga på det kosmetiska planet. Sådana tillsatser kan t. ex. bestå av parfym, färgämnen och vitmedel. Utskottet utgår från att de produktkontrollerande organen noga följer utvecklingen på hithörande område och vidtar de åtgärder som befinns erforderliga. Utskottet vill dock understryka det angelägna i fortsatta forskningsinsatser på förevarande område i syfte bl. a. att förbättra möjligheterna att kontrollera förekomsten av klorparaffiner i miljön.

Vad utskottet här anfört med anledning av motionen 229 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Motionen 648 synes inte påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Registrerings- och tillsynsfrågor m. m.

Motionen 649 tar upp vissa i USA år 1977 inträffade händelser berörande testföretaget Industrial Bio-test Laboratories (IBT). Enligt motionen avslöjades detta år allvarliga brister i de tester som utförts av IBT och som i några fall låg till grund för beslut om registrering i Sverige av vissa bekämpningsmedel. Det förefaller enligt motionen som om lagstiftningen inte riktigt förutsett en situation sådan som den IBT-fallet föranledde. En naturlig princip borde vara att registreringen för ett ämne automatiskt förfaller om registreringen grundas på ett faktaunderlag som visar sig vara otillförlitligt.

I den till socialutskottet hänvisade motionen 792 berörs bl. a. olika arbetsmiljöfrågor. Ett avsnitt i motionen ägnas riskerna med den kemiska industrins produkter. Motionärerna framhåller att ett testsystem måste utvecklas för kartläggning av bl. a. kemiska ämnens kroniska effekter innan dessa produkter får tillverkas och försälas. Låga hygieniska gränsvärden med

säkerhetsmarginaler till lägsta kända skadliga effekt måste fastställas, och hög beredskap för utvärdering av akuta och kroniska effekter måste intas. Härvidlag hänvisar motionärerna till lagstiftning i USA om förhandsprövning av vissa produkter. I den till jordbruksutskottet hänvisade motionen 795 föreslås bl. a. – med hänvisning till motiveringen i motionen 792 – att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag rörande förhandsprövning av ämnens giftighet, särskilt beträffande cancer- och fosterskador. Vidare bör enligt motionen en utredning tillsättas för att förbättra efterlevnaden av lagen om hälso- och miljöfarliga varor och att särskilt yrkesinspektionens möjligheter att överta tillsynen beaktas.

I motionen 1990, yrkandet 1, föreslås att en gift- och kemikommission inrättas. Enligt motionen finns det anledning att på bred front angripa de problem som användningen av kemikalier leder till. Den föreslagna gift- och kemikommissionen skulle få till uppgift bl. a. att samordna och initiera forsknings- och undersökningsarbete i fråga om bekämpningsmedel, toxikologi, epidemiologi och utveckling av miljövänliga produkter. Vidare skulle kommissionen se över och anpassa gällande lagstiftning till i motionen framförda krav på förhandskontroll och utvecklad produktinformation. Förhandskontrollen skulle bl. a. innebära att nya ämnen inte får tas i bruk utan att deras egenskaper från hälso- och miljösynpunkt blir ordentligt undersökta. Vidare borde kommissionen redovisa behovet av åtgärder i fråga om kontroll- och laboratoriefunktioner m. m.

Utskottet vill först vad beträffar synpunkterna i motionen 649 erinra om att en bestämmelse i 30 § kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor ger myndigheterna möjlighet att återkalla registrering av bekämpningsmedel om bl. a. ändrade förhållanden inträder. Med stöd av detta stadgande har produktkontrollnämnden under hösten 1978 återkallat registreringen av ett antal bekämpningsmedel där registreringen grundades huvudsakligen på dokumentation från IBT. Nyssnämnda bestämmelse täcker således även den situation som motionärerna åsyftar. Utskottet finner det oklart i vad mån den i motionen föreslagna ordningen skulle innebära några fördelar från praktisk eller administrativ synpunkt. Möjligheten att vid behov rikta sanktioner mot en produkt med stöd av lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor förutsätter ju under alla förhållanden att något ansvarigt organ tagit ställning till de nya uppgifter som kan ha framkommit rörande ett bekämpningsmedels effekter och fattat beslut med anledning härav. Som framgår av det nyss anförda kan detta ske med stöd av nu gällande bestämmelser.

Även om syftet med motionen 649 från formell synpunkt kan anses tillgodosett vill dock utskottet i anslutning till densamma understryka det angelägna i att de ansvariga myndigheterna på produktkontrollens område kontinuerligt följer utvecklingen och snabbt vidtar de åtgärder vartill nya forskningsrön eller andra nytillkommande omständigheter föranleder. De händelser som berörs i motionen utgör enligt utskottets mening ett exempel

på hur viktigt det är att också den internationella utvecklingen på nämnda område ägnas uppmärksamhet. Något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motionen 649 synes dock inte påkallat.

Med anledning av motionen 795 och motionen 1990, yrkandet 1, får utskottet erinra om att motioner med krav på dels förhandsgranskning av kemiska ämnen, dels inrättande av en kemikommission behandlades av utskottet i betänkandet JoU 1977/78:27. Sistnämnda motionsyrkande avstyrktes av utskottet med hänvisning bl. a. till en av regeringen aviserad översyn av den statliga organisationen på produktkontrollområdet.

Under sommaren 1978 har tillsatts en kommitté för att utföra nämnda översyn (dir. 1978:65). Resultatet av översynen torde i flera fall bli avgörande för bedömningen av de frågor som berörs i motionen 1990. Utskottet har därför inte funnit anledning frågå den bedömning riksdagen gjorde i frågan under föregående riksmöte. I enlighet med det anförda avstyrker utskottet motionen 1990, yrkandet 1. Motsvarande bedömning kan göras beträffande yrkandet 2 i motionen 795.

När det gäller förhandsprövning av kemiska produkter vill utskottet framhålla att en grundläggande princip bakom lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor är att kemiska varor inte skall få hanteras på sådant sätt att risker uppstår för människors hälsa eller för miljön. Den närmare innebörden härav framgår av utskottets i det föregående lämnade redogörelse. Genom tillkomsten av en arbetsmiljölag (1977:1160) har vidare skapats ökade möjligheter till ingripanden mot kemiska risker på arbetsplatsen. Gentemot kraven på en generell förhandsprövning av kemiska ämnen har utskottet tidigare invänt bl. a. att en sådan prövning skulle skapa stora praktiska svårigheter och knappast vara sakligt motiverad. Det kan tilläggas att frågan diskuterades också i samband med arbetsmiljölagens tillkomst (prop. 1976/77:149, SoU 1977/78:1, rskr 1977/78:18). Enligt nyssnämnda proposition (s. 274) skulle en generell förhandsprövning förutsätta att det i den officiella prövningen skulle ingå att man tog ställning till verkningarna på alla tänkbara användningsområden och med alla tänkbara användningssätt. Dessutom berodde verkningarna även av vilka andra ämnen som användes samtidigt och vilka miljöfaktorer som i övrigt rådde. En sådan förhandsgranskning skulle enligt propositionen förutsätta *enorma resurser hos den prövande myndigheten*, och systemet skulle administrativt inte kunna fungera. Socialutskottet, som i sammanhanget behandlade motionsyrkanden angående förhandsprövning av hälso- och miljöfarliga ämnen m. m., anslöt sig till regeringens synpunkter. Enligt socialutskottet utgjorde arbetsmiljölagens krav på arbetsgivare och producenter tillsammans med arbetarskyddsstyrelsens tillsynsansvar inom området den rättsliga grund som behövs för kontroll av farliga ämnen i arbetslivet.

I sammanhanget kan vidare finnas skäl att erinra om att utskottet vid upprepade tillfällen understrukt att utvecklingen på förevarande område

kräver ett oavlåtligt framflyttande av positionerna från de produktkontrollerande samhällsorganens sida. I samband därmed har hänvisats till det produktregister över hälso- och miljöfarliga varor som f. n. är under utarbetande (närmare härom bl. a. i JoU 1977/78:27). Detta register skulle enligt utskottet komma att få en avgörande betydelse för uppnåendet av målen för produktkontrollen. I olika sammanhang har utskottet understrukt vikten av att det fortsatta arbetet med produktregistret bedrivs så att det snarast kommer till praktisk användning. Samtidigt har utskottet med skärpa framhållit nödvändigheten av att registret kan utnyttjas så att skyddsombuden på effektivast möjliga sätt bereds tillgång till för deras verksamhet relevanta uppgifter ur registret.

De synpunkter på hithörande frågor som riksdagen enligt det anförda gett uttryck för äger enligt utskottets mening alltså giltighet. Med hänsyn härtill bör motionen 795, yrkandet 1, inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Forskningsfrågor

Enligt motionen 715 har forskare som vill undersöka kemikalier i arbetsmiljön svårt att få tillgång till den information de behöver. Företagen hemligstämplar nämligen vissa recept på kemikalier av konkurrensskäl. Motionärerna hemställer med hänvisning härtill att åtgärder vidtas så att forskare som arbetar för att undanröja hälsorisker i arbetsmiljön får tillgång till nödvändiga data.

Enligt utskottets mening har den i motionen berörda frågan nära samband med frågan om forskares rätt till tillträde till arbetsplats, där han skall genomföra sin forskningsuppgift. I arbetsmarknadsutskottets betänkande AU 1977/78:6 avstyrktes – med hänvisning till att frågan aktualiserats genom vissa förslag av nya arbetsrättskommittén – en motion med krav på lagstiftning i syfte att garantera forskare rätten till sådant tillträde. Ett av kommitténs förslag gick nämligen ut på att forskare, som bedriver arbetslivsforskning, på vissa villkor skall få rätt till tillträde till arbetsplats, där han skall genomföra sin forskningsuppgift.

Arbetsrättskommitténs förslag i nu åsyftad del har ännu inte föranlett något förslag från regeringens sida.

Frågan om forskares tillträde till arbetsplatser behandlades därefter vid en interpellationsdebatt i riksdagen den 27 februari 1979. Arbetsmarknadsministern anförde därvid bl. a. att många remissinstanser ställt sig kritiska till arbetsrättskommitténs förslag. Frågan om arbetslivsforskning måste därför bearbetas vidare för att man skall nå en för samhället som helhet tillfredsställande lösning. Det mest naturliga sättet att förfara vore enligt arbetsmarknadsministern att lösa frågan genom förhandlingar och avtal. Att under pågående medbestämmandeavtalsförhandlingar mellan SAF, LO och PTK lägga fram ett lagförslag skulle däremot vara olyckligt. Om frågan inte kan

lösas avtalsvägen får man enligt arbetsmarknadsministern överväga att lösa problemet genom lagstiftning.

Utskottet vill tillägga att det i det föregående nämnda produktregistret liksom den pågående översynen av produktkontrollens organisation givetvis också har stor betydelse för den fortsatta bedömningen av det i motionen 715 berörda problemet. För utskottet framstår det som naturligt att bl. a. frågan om vilka intressenter som skall få tillgång till uppgifterna i produktregistret kommer att bli föremål för överväganden.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet att motionen 715 inte påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. beträffande användningen av vissa produkter
 - a. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför med anledning av motionen 1978/79:229,
 - b. lämnar motionen 1978/79:648 utan vidare åtgärd,
2. beträffande registrerings- och tillsynsfrågor m. m.
 - a. lämnar motionen 1978/79:649 utan vidare åtgärd,
 - b. lämnar motionen 1978/79:795 utan vidare åtgärd,
 - c. avslår motionen 1978/79:1990, yrkandet 1,
3. beträffande vissa forskningsfrågor lämnar motionen 1978/79:715 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1979

På jordbruksutskottets vägnar
EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Hans Wachtmeister* (m), Maj Britt Theorin (s), Bertil Jonasson (c), Grethe Lundblad (s), Sven Lindberg (s), Filip Johansson (c), Åke Wictorsson* (s), Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Tage Adolfsson (m), Gunnar Johansson* (m), Kerstin Anér (fp) och Wivi-Anne Radesjö* (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av Maj Britt Theorin, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Wivi-Anne Radesjö (alla s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Med anledning" och slutar med "i arbetslivet" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan i allt väsentligt ansluta sig till de synpunkter som anför i motionen 1978/79:1990. Som motionärerna anför måste utgångspunkten för arbetet med den kemiska miljön vara att människor inte skall komma till skada genom användningen av kemiska ämnen. Tillverkare och importörer måste ta ansvar för att deras produkter inte ger upphov till sådana skador. Samhället skall tillse att de uppfyller sitt ansvar. För att fullfölja denna tillsyn måste samhället ta ett ökat ansvar för vilka kemiska ämnen och produkter som skall få användas samt för att de människor som kommer i kontakt med dessa ämnen har tillräcklig information och kunskap för att kunna hantera dem på ett säkert sätt.

Därför måste samhället ha god överblick över de kemiska ämnen och produkter som förekommer i arbetslivet och på marknaden. Forskningsinsatserna måste intensifieras och kontrollfunktionerna byggas ut. Arbetet med att lägga upp ett produktregister måste på allt sätt underlättas. Ett system med förhandskontroll bör införas, så att nya ämnen inte tas i bruk utan att deras egenskaper från hälso- och miljösynpunkt blivit ordentligt undersökta. Vidare bör produktinformationen utvecklas genom förbättrade regler för märkning och skyddsblad, så att den som kommer i kontakt med en produkt på ett enkelt sätt kan inhämta erforderlig information om hälsoriskerna och om hur de kan undvikas.

Kraven på produktkontroll och produktinformation skall gälla oavsett om individen kommer i kontakt med de kemiska produkterna på sin arbetsplats eller någon annanstans.

Det är nu angeläget att anlägga en helhetssyn – vari inbegrips både arbetsmiljön och den yttre miljön – på de problem som användningen av kemikalier medför. Gällande lagstiftning bör ses över och skärpas. Bristerna måste rättas till. Kraven på forskningsinsatser bör redovisas och program för det framtida arbetet upprättas. Kontroll- och laboratoriefunktioner behöver ses över och behoven av åtgärder redovisas. Administrationen bör granskas och möjligheterna till samordning undersökas.

Av det föregående framgår att det, som motionärerna anför, finns anledning att på bred front angripa de problem som den alltmer ökande användningen av kemiska ämnen leder till. Det krävs härvid att en mängd åtgärder på vitt skilda fält sätts in. För att åtgärderna verkligen skall ge resultat måste dock en effektiv samordning av insatserna komma till stånd. Den erforderliga överblicken av det kemiska området i hela dess vidd saknas f. n. En kommission av det slag som förordas i motionen bör här otvivelaktigt

kunna göra betydande insatser. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen med anledning av motionen 1990, yrkandet 1, uttalar sig för att regeringen tillsätter en gift- och kemikommission med de uppgifter som redovisats i det föregående. Genom ett beslut i angiven riktning får syftet med motionen 795, yrkandet 1, i allt väsentligt anses tillgodosett.

Beträffande yrkandet 2 i motionen 795 må erinras om att en kommitté tillsatts för att göra en översyn av den statliga organisationen på produktkontrollområdet.

dels den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "De synpunkter" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De synpunkter --- (lika med utskottet) --- alltfjämt giltighet.

Av vad utskottet här anfört torde framgå att motionen 795 inte f. n. bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels utskottets hemställan under 2 c bort ha följande lydelse:

- 2 c. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motionen 1978/79:1990, yrkandet 1, anfört om tillsättande av en gift- och kemikommission,

